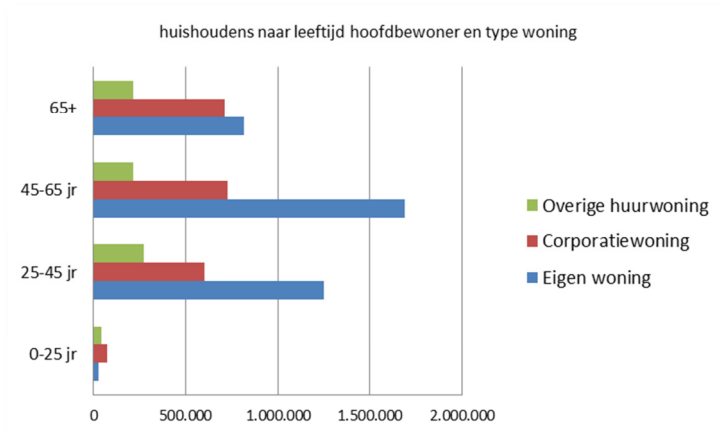

Aedes en ActiZ over: Brandveiligheid van ouderenwoningen

Wat is het probleem?

86% van de 80-plussers woont zelfstandig. In de toekomst zullen ouderen steeds vaker eigenaar-bewoner zijn. Op dit moment is een derde van de hoofdbewoners van een corporatiewoning 65 jaar of ouder¹:

- Ouderen blijven, uit eigen keuze en door kabinetsbeleid, steeds langer thuis wonen. Ook als ze gebreken krijgen en bij brand eigenlijk niet meer snel kunnen vluchten
- Veilig vluchten bij brand is een knelpunt doordat mensen daartoe fysiek of geestelijk niet altijd meer in staat zijn, burens elkaar niet kunnen helpen, vluchtwegen worden belemmerd door scootmobiels, bij brand de lift niet gebruikt mag worden etc.
- Steeds minder vaak is er 24 uur per dag personeel aanwezig dat handelend kan optreden indien zich incidenten voordoen in of bij (voormalige) verzorgingshuizen, aanleunwoningen en woonzorgcomplexen.
- Voorheen waren er juist extra voorzieningen, als brandmeldinstallaties en personeel / BHV-ers aanwezig om bewoners in veiligheid te kunnen brengen

Veilige woningen voor kwetsbare ouderen

Voor woonruimte die is bedoeld om professionele zorg te verlenen aan de bewoner treffen corporaties extra maatregelen voor brandveiligheid. Deze “vanuit het zorgaanbod georganiseerde koppeling tussen wonen en zorg” (Bouwbesluit) is in ieder geval aanwezig bij een huurcontract dat is gekoppeld aan verplichte afname van diensten en zorg van een zorgaanbieder. Corporatie en zorgaanbieder maken dan gezamenlijk afspraken over de bouwkundige, installatietechnische en organisatorische maatregelen. Maar steeds vaker blijven oudere huurders ‘langer thuis’ in hun huidige woning, ook al is dat niet altijd verstandig.

Rol van corporaties en thuiszorg: brandveilige (ouderen)woningen

- Woningcorporaties willen senioren op een veilige manier langer thuis laten wonen. Thuiszorg kan bewoners daarbij ondersteunen.
- Woningcorporaties zorgen dat de basis-veiligheid bouwkundig en installatietechnisch op orde is:
 - Woningen voldoen aan het Bouwbesluit;
 - De veiligheidsrisico's van bestaande woningen worden geïnventariseerd;
 - Er zijn brandscheidingen aangebracht tussen woningen onderling
 - Rookmelders in woningen (structureel, via acties en met voorlichting)
- Brandveiligheid is een gezamenlijke opgave voor bewoners, zorgaanbieders, corporaties, gemeenten en brandweer.
- Corporaties doen in bestaande gebouwen aanpassingen, geven voorlichting / laten door de brandweer voorlichting geven over brandpreventie en stimuleren het aanbrengen van rookmelders.

¹ Bron: CBS (2012)

- Het is de vraag of verdergaande regelgeving een oplossing kan bieden voor dit maatschappelijke vraagstuk.

Rol van de bewoner

De bewoner bepaalt zelf of hij in zijn woning blijft wonen (en daar zo nodig zorg ontvangt) of naar een geschikte zorgwoning verhuist. De bewoner dient zich bewust te zijn van de risico's die zijn verbonden aan zijn eventuele functiebeperking. Hier ligt een eigen verantwoordelijkheid niet alleen voor de eigenaar-bewoner, maar ook voor de huurder. De corporatie kent immers de persoonlijke gezondheidssituatie van bewoners niet; in de loop der jaren worden huurders echter mogelijk minder zelfredzaam. Ook de zorgverlener kan de cliënt daarop wijzen. Er zijn lokale initiatieven waarbij de brandweer, in samenwerking met corporaties of thuiszorg, bewoners actief wijst op risico's en oefent in het veilig vluchten bij brand.

Voorlichting aan bewoners

Voorlichting is van groot belang, juist ook nu ouderen en mensen die zorg nodig hebben langer zelfstandig wonen. Omdat deze bewoners niet altijd zelfredzaam zijn en daarom niet snel kunnen vluchten bij brand nemen de veiligheidsrisico's toe. Zeker als het gaat om preventie, is het belangrijk dat brandweer, corporaties en zorgpartijen goed samenwerken. Niet altijd is helder waar ieders verantwoordelijkheid ligt. Ook niet voor bewoners. Nabijheid van BHV of verzorgend personeel dat kan assisteren bij calamiteiten is bijvoorbeeld niet vanzelfsprekend meer. Dit wordt immers niet meer gefinancierd door de overheid. Als gevolg van scheiden van wonen en zorg ontstaan daardoor onduidelijke veiligheidssituaties in (voormalige) verzorgingshuizen en bij aanleunwoningen.

Verminderd zelfredzaam = risico

Indien er sprake is van verminderde zelfredzaamheid is het belangrijk dat de bewoner een afweging maakt. Als de bewoner de risico's niet kan accepteren, kan hij vrijwillig kiezen voor verandering van de woonomgeving. Verhuizing naar een woonzorgcomplex of verzorgings- of verpleeghuis is dan misschien aan te bevelen. Soms ook zijn maatwerkoplossingen mogelijk. De kosten hiervan zijn voor veel bewoners echter een bezwaar. De overheid kent hiervoor geen financiële regelingen (meer), terwijl die wel gewenst zijn.

Nieuwe oplossingen: rol overheid

Is de basisveiligheid in een woning afdoende, maar neemt de zelfredzaamheid van de bewoner af? Indien de bewoner niet wenst te verhuizen, dan kan bijvoorbeeld een abonnement op een alarmeringsdienst (met aansluiting op de rookmelder) de veiligheidsrisico's reduceren. Ook is slimmer gebruikmaken van de rookmelder mogelijk, bijv. door alle rookmelders binnen de woning te koppelen (eventueel ook aan trilkussen e.d.). Er zijn innovatieve toepassingen die geschikt lijken om toe te passen in woningen van senioren.

- woningsprinkler en waterleidingsprinkler
- mobiele watermist unit

Het is belangrijk dat de overheid deze kansrijke oplossingen mogelijk maakt en stimuleert. Regelgeving zorgt nu nog voor belemmeringen. Ook het gebruik van liften (nu niet toegestaan bij een melding) kan ervoor zorgen dat ontvluchten/ontruimen efficiënter en sneller verloopt.

Praktijk: voorbeelden corporaties en zorgaanbieders

- Samen met de brandweer zetten alle Amsterdamse corporaties zich in om, via het project 'brandveilig wonen', de huurders bewuster te maken van de risico's op brand en de maatregelen die ze zelf kunnen nemen om brand te voorkomen.
- Gespecialiseerde ouderenhuisvester Habion werkt ook samen met de brandweer om de brandveiligheid onder ouderen te verbeteren. Het brandveiligheidsbewustzijn en de zelfredzaamheid bij kwetsbare ouderen wordt vergroot met behulp van automatische blusapparaten, voorlichting, ontruimingsoefeningen en plaatsing van rookmelders.
- Thuiszorgorganisaties in de Gooi- en Vechtstreek hebben een samenwerking met de brandweer en de loketten WMO in de regio. Tijdens de intakegesprekken met nieuwe cliënten en reguliere contacten bespreken zij brandveiligheid. De medewerkers zijn ondersteund met voorlichtingssessies en een speciale instructiekaart. Voor de doelgroep is er een brochure met adviezen en tips om brandveilig te leven.